

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า 1) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับดี 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความรู้ความเข้าใจ ตำแหน่งในชุมชน รายได้ การได้รับการฝึกอบรม และ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ คณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 406 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self Administered Questionnaire) แบ่งออกเป็นตอน 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นชนิดตรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตามบทบาทหน้าที่ โดยแบ่งระดับของการปฏิบัติงานเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ เป็นชนิดปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐานใช้ การทดสอบด้วยสถิติ ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple linear regression analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. คณะกรรมการหมู่บ้าน มีอายุโดยเฉลี่ย 49.20 ปี รายได้โดยเฉลี่ย 7,972.44 บาท ต่อเดือน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ป 4 (34.73%) รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนปลาย (27.09) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ปริญญาตรีขึ้นไป (0.25) มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ย 5.57 ปี คณะกรรมการหมู่บ้านครองตำแหน่งในชุมชนที่เป็นมากที่สุดคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อสม. (37.68%) รองลงมาหัวหน้าคุ้มบ้าน (29.06%) และ อปพร. (24.88%) มีสถิติการครองตำแหน่งในชุมชนมากที่สุด 2 ตำแหน่ง (33.25%) และสูงสุด ครองตำแหน่ง 7 ตำแหน่ง (0.25%) ส่วนการได้รับฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ คณะกรรมการหมู่บ้านทุกคนผ่านการฝึกอบรมมาแล้วอย่างน้อย 1 หลักสูตร มีสถิติในการอบรมมากที่สุดคือ ฝึกอบรม 4 หลักสูตร (18.23%) รองลงมาคือฝึกอบรม 6 หลักสูตร (16.50%) และมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้รับการฝึกอบรมมากกว่า 7 หลักสูตร ขึ้น (3.94%) หลักสูตรที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดคือ อบรมพัฒนาประสิทธิภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน (75.37%) รองลงมาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน (78.82%) และการแก้ไขปัญหาเสพติด (73.40%)

2. คณะกรรมการหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานระดับสูง 158 คน (38.92%) มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานปานกลาง 248 คน (61.08%)

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.24$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การไม่เคยเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น 3.34 (0.55%) การปฏิบัติตนทุกอย่างบนรากฐานของการสร้างมิตรภาพและไม่ตรีจิตกับผู้อื่น 3.32 (0.54%) ความรู้สึกเป็นสุขเมื่อได้เข้าร่วมอยู่ในกลุ่มต่างๆ ในชุมชน 3.32 (0.51%) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คำนรบข้างมีความเป็นมิตรตลอดมา 3.12 (0.50%)

4. ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีมาก 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาแก่กับผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{X} = 3.46$) ด้านความรับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผน พัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.42$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายอำเภอมอบหมายหรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ ($\bar{X} = 3.32$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ($\bar{X} = 3.17$) ตามลำดับ

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม แรงจูงใจ ใฝ่สัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .099 และ .272 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .326 และ .158 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ร้อยละ 15.40 ($R^2 = 0.154, F = 36.794$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y = 2.064 + 0.099 (\text{การได้รับการฝึกอบรม}) + 0.272 (\text{แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์})$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z = 0.393 + 0.326 (\text{การได้รับการฝึกอบรม}) + 0.158 (\text{แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์})$$

6. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านต้องการให้ส่วนราชการดูแลเรื่องค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยง หรือค่าพาหนะ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้เพิ่มพูนทักษะบ่อยๆ และต้องการให้รัฐสร้างขวัญกำลังใจแก่ กม. เช่น ยกย่องให้เกียรติ ให้รางวัลตอบแทน การทัศนศึกษาดูงาน รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในการปฏิบัติงานของ กม. ในเรื่องการทำงาน กม. ส่วนมากรับผิดชอบหลายตำแหน่งในชุมชนจึงไม่ค่อยมีเวลาในการทำงาน ประชาชนก็ให้ความร่วมมือน้อย ส่วนในเรื่องเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น กม. เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยให้ความสนใจกับ กม. เท่าที่ควร และขอให้หน่วยงานที่เป็นพี่เลี้ยงดูแลให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานของ กม. อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงให้ทางราชการแก้ไขปัญหาในเรื่องการทำมาหากินของประชาชน เช่น ปัญหาการขาดแหล่งน้ำในการประกอบอาชีพ ปัญหาการขายผลิตทางการเกษตร และอยากให้มึงงบประมาณอุดหนุนหมู่บ้านเป็นรายปี

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบประเด็นที่สำคัญสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับดี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับดีมาก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อชุมชน ด้วยความเสียสละทุ่มเทอย่าง เต็มกำลังความสามารถเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พี่น้องประชาชน ประกอบกับรัฐให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ ความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กรรมการหมู่บ้าน ที่ได้รับการแต่งตั้งทุกคนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การกระตุ้นเพื่อสร้างจิตสำนึก ให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวมและชุมชน เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตำแหน่ง หรือความรู้สึกว่าได้รับความไว้วางใจ ให้ปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม จึงทำให้ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา นาคี (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อโครงการแก้ไขปัญหาลามกอนาติ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อโครงการแก้ไขปัญหาลามกอนาติ โดยภาพรวม พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาโดยแยกเป็นองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีบทบาทอยู่ในระดับสูง และงานวิจัยของ พูนทรัพย์ ภูนาโท (2552 : บทคัดย่อ) ระดับการปฏิบัติงานคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ภายใต้แผนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติงานในระดับมาก 4 ด้าน คือด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของชุมชน ด้านการส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส และด้านการบริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่ในบ้าน มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กฎหมายกำหนดไว้ในภารกิจตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ตรี วรรคสอง คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน จึงว่าเป็นหน้าที่หลักของคณะกรรมการหมู่บ้านที่ต้องช่วยเหลือแนะนำให้

ปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมทำงานกับผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งภาคส่วนอื่นๆที่ลงไปทำงานในหมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะกรรมการหมู่บ้านถือเป็นตัวแทนของประชาชนที่จะนำ ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้าน สะท้อนกลับสู่ภาครัฐ เพื่อจะได้ดำเนินการหาแนวทางแก้ไขปัญหา เป็นกลุ่มผู้นำ ผู้บริหารหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีความตั้งใจในการทำงานในด้านนี้ และมีภาคภูมิใจและที่ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า

2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. การขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก เพื่อขึ้นทะเบียนรับจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร โครงการกรม. รวมพลังประชาชนเป็นพลังแผ่นดินป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นงานนโยบายซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติเป็นประจำทุกปี ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าวว่าสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและคอยเป็นที่เคียงให้คำแนะนำและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายอำเภอมอบหมายหรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเจรจาไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท การสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ การฟื้นฟูประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้าน เป็นนโยบายที่รัฐให้ความสำคัญและมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีความรู้เข้าใจความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และการเจรจาไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท เป็นการระงับข้อพิพาทภายในชุมชนด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความสามัคคี การไกล่เกลี่ยถือได้ว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด คณะกรรมการหมู่บ้านมีความภาคภูมิใจที่ประชาชนให้ความไว้วางใจในการระงับข้อพิพาท จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม เพื่อความสงบสุขแก่ชุมชน

4. ด้านความรับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในอำเภอเฝ้าไร่ โดยเฉพาะสำนักงานพัฒนาชุมชนที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของ คณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านได้ดี และประกอบกับชุดปฏิบัติการประจำตำบลที่เป็นที่เคียงสนับสนุนส่งเสริมและให้คำแนะนำ ติดตามประเมินผลจนคณะกรรมการหมู่บ้านสามารถจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านได้ดี สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ คั้นและพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน

ไปสู่การพึ่งตนเอง จนอำเภอเฝ้าไร่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับจังหวัด ในการประกวดหมู่บ้านที่คณะกรรมการหมู่บ้านสามารถบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและประสานเชื่อมโยงแผนฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประจำปี 2554 และในปี 2555 ได้รับการประเมินมาตรฐานแผนชุมชน อยู่ในระดับดี

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความรู้ความเข้าใจ ตำแหน่งในชุมชน รายได้ การได้รับการฝึกอบรม และ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แก่

1. การได้รับการฝึกอบรม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการฝึกอบรม เป็นกระบวนการอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันจะเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามวัตถุประสงค์ ฉะนั้น การที่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้รับการฝึกอบรมบ่อยครั้ง จึงทำให้มีทักษะ และทัศนคติที่ดีในการทำงาน เป็นการสร้างแรงกระตุ้นใจในการทำให้มีจิตใจมุ่งมั่น จึงทำให้ กม. ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิตี กิตติวิทิตคุณ (2540 : 69) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การได้รับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ของคณะกรรมการหมู่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณรวิโสภา (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล พื้นที่จังหวัดหนองคาย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กร การยอมรับนับถือ และการได้รับการฝึกอบรม

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการหมู่บ้านมีความตั้งใจในการทำงานเพื่อพัฒนา

หมู่บ้าน และเป็นบุคคลที่มีจิตอาสา ถึงแม้จะไม่มีค่าตอบแทนใดๆ เลยก็ตาม แต่การได้รับความชื่นชมจากประชาชนทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่คนในหมู่บ้านให้ความไว้วางใจ ยอมรับนับถือ เป็นกลุ่มผู้นำผู้บริหารงานในชุมชน และมีความรู้สึกดีใจที่ได้มีส่วนช่วยพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพากรณ์ ขานพล (2551: 82) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดสุรินทร์ พบว่า แรงจูงใจของครูปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ดังนี้ ความเข้าใจของผู้ร่วมงานเป็นความสุขของการทำงานบรรยากาศที่เป็นมิตรจะช่วยให้การทำงานจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้เร็ว การรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและสถานศึกษาจะช่วยให้ประสบความสำเร็จเร็วมากขึ้น และสอดคล้องกับวิจัยของ วรวิทย์ คชะวรงค์ (2551:138) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับ แมคเคลลันด์ (McClellans. 1985: 348 - 357) กล่าวถึงบุคลิกภาพของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูง 5 ประการ ได้แก่ (1) การปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเมื่อได้รับสัมพันธ์ภาพที่ดี (2) การรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างตนเองกับองค์กรหรือกลุ่ม ชอบทำงานเป็นทีม เป็นคนเรียนรู้ ความสัมพันธ์ทางสังคม ได้รวดเร็ว จะหลีกเลี่ยงการใช้เวลาอยู่คนเดียวต้องความอบอุ่นจากผู้อื่น หาโอกาสพบเพื่อนใหม่ และต้องการให้เพื่อนใหม่เป็นเพื่อนสนิท (3) การร่วมมือ การทำตาม และหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง พยายามรักษาความสัมพันธ์ด้วยการยอมทำตาม หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม (4) มีความเกรงกลัวต่อการถูกปฏิเสธ มีความกังวลใจต่อการตีค่าทางสังคมคำวิจารณ์ของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัยครั้งนี้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัย พบประเด็นที่น่าไปสู่การพัฒนาหลายประการ ดังนี้

1.1 ผลจากการศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทที่หน้าของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบประเด็นที่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังข้อคำถามที่

อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ได้แก่ (1) การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดประชุมทำความเข้าใจในการจัดเก็บข้อมูล การประชาคมรับรองข้อมูล และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. (2) การขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก เพื่อขึ้นทะเบียนรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะทำงานและเจ้าหน้าที่เป็นเสียงเพื่อร่วมคิดรวมนำวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วมทั้งของคณะทำงานและประชาชนผู้มาลงทะเบียน

1.2 ผลจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่าประเด็นที่ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีระดับการปฏิบัติงานที่ดี ได้แก่ การฝึกอบรม และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

1.3 ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า ควรเพิ่มค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยง หรือค่าพาหนะ ควรจัดการอบรมให้ความรู้เพิ่มพูนทักษะอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานต้นสังกัด ควรสร้างขวัญกำลังใจแก่กรรมการหมู่บ้าน ควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการหมู่บ้าน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อมาเป็นฐานคิดในการเสนอแนะเชิงวิชาการเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.4.1 จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการทำงาน

1.4.2 เสริมสร้างบรรยากาศในการการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เช่น การทำงานเป็นทีม มีสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม/องค์กร หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

1.4.3 รัฐกำหนดทิศทางกรพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้ชัดเจน เป็นรูปธรรม มีตัวชี้วัดการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานประสานการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานให้ชัดเจน

1.4.4 รัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกรรมการหมู่บ้าน เช่น ค่าตอบแทน เบี้ยประชุม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐ

1.4.5 สันนิษฐานการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้านอย่าง

ต่อเนื่อง

1.5 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1.5.1 ข้อเสนอแนะเจ้าหน้าที่

1) ในการลงพื้นที่ของส่วนราชการควรมีการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการตระหนัก และรับรู้บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านอย่างจริงจัง เพื่อช่วยเหลือแนะนำการทำงานให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน และมีการติดตามประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

2) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ กม. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่มากยิ่งขึ้น และควรแจกจ่ายมือการปฏิบัติงานแก่ กม. เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม กม. ควรทำเป็นประจำทุกปี และนอกจากจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน กฎหมายต่างๆ แล้ว ก็ต้องมีเรื่องที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการหมู่บ้าน ทักษะการสื่อสาร การเขียนโครงการ ข่าวสารเทคโนโลยีใหม่ๆ มีสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ เช่น การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ฯลฯ ควรจัดเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน

3) ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยการยกย่องให้เกียรติ ให้รางวัลตอบแทนในความเสียสละ และเป็นการเปิดโอกาสให้ กม. มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ชุดปฏิบัติการประจำตำบลต้องคอยดูแลให้คำปรึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการทัศนศึกษาดูงานจากหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้มากขึ้น จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดขึ้น

4) เพิ่มการประสานปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดเก็บข้อมูลการประชุม การจัดกิจกรรมโดยยึดหลักการบูรณาการงานร่วมกัน เพื่อลดการซ้ำซ้อนในการทำงาน เพื่อลดค่าใช้จ่าย และประหยัดค่าใช้จ่ายให้กับหมู่บ้าน เป็นต้น

5) ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนของตน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และส่งเสริมให้คนดีมีความรู้ความสามารถ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน และควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร

เกี่ยวกับหน้าที่และความสำคัญของ กม. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของ กม. ให้แพร่หลาย เพื่อประชาชนจะได้ทราบและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ของ กม.

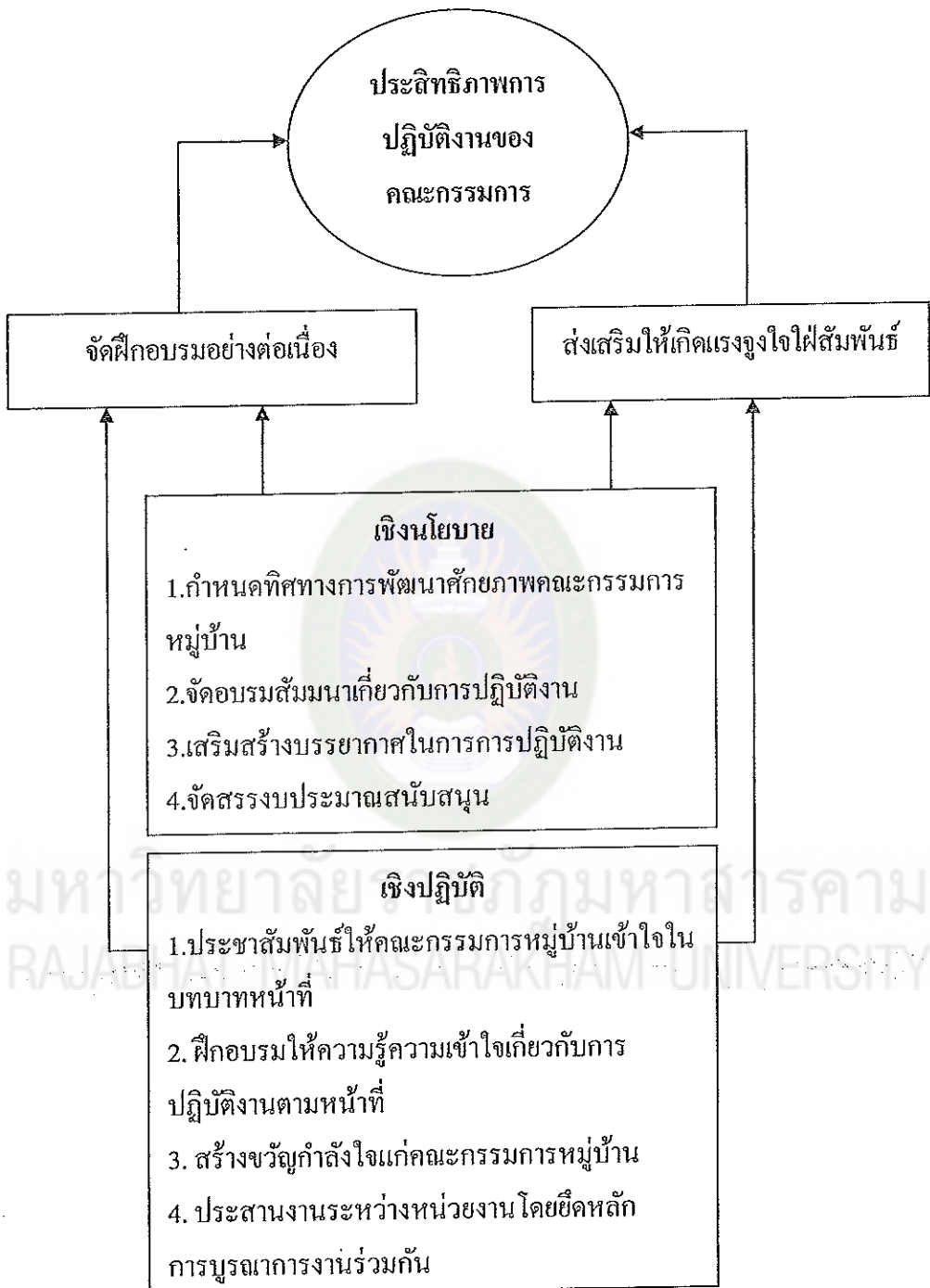
1.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการหมู่บ้าน

1) คณะกรรมการหมู่บ้านที่ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ แล้วต้องถ่ายทอดความรู้ให้กับ กม. ที่ยังไม่ได้รับการอบรม เพื่อให้ กม. มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ตัวเองรับผิดชอบ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ เป็นที่ยอมรับของประชาชน

2) คณะกรรมการหมู่บ้านเองจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การพัฒนาหมู่บ้านเกิดจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

3) ควรมีการสร้างเครือข่ายกับหมู่บ้านใกล้เคียง โดยมีการจัดกิจกรรมร่วมกันของประชาชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความคล่องตัวมากขึ้น

4) ควรมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

แผนภาพที่ 4 แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

(ศิวัตรา ภูทองเงิน, 2556)

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ ไม่สามารถศึกษาได้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาและขอบเขตที่ใช้ในการศึกษา หากมีการศึกษาต่อยอดในเรื่องนี้ ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในบริบทต่างๆ เช่น สภาพพื้นที่ ลักษณะอาชีพ การได้รับการยกย่อง การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม ความสามัคคี

2.3 ควรมีการศึกษาด้านทัศนคติของกลุ่มต่างๆ เช่น ประชาชนในพื้นที่ ผู้ท้องถิ่น ที่มีต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY